

نقبی بر

درس‌ها و دستاوردهای جنگ؛

گفت‌وگو با فرماندهان و مسئولان جنگ

مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

به کوشش گروه مطالعات و جغرافیای نظامی

نویسنده: محمد درودیان

ناظر علمی: سردار سرلشکر دکتر غلامعلی رشید

ویراستار: الهام رضائزاد | طراح جلد و صفحه آرا: عباس درودیان

لیتوگرافی و چاپ: مرکز چاپ سپاه | ناظر چاپ: محمد بهروزی

چاپ اول: ۱۴۰۱ | شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۱۵-۷۶-۱ ISBN: 978-964-6315-76-1

کلیه حقوق متعلق به مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس است.
نقل از کتاب با ذکر مأخذ مجاز و هرگونه بهره‌برداری دیگر منوط به اجازه کتبی این مرکز می‌باشد.

۱. تهران، خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، ساختمان ناشران، طبقه اول، شماره ۴، تلفن: ۶۶۴۸۱۵۳۱
۲. تهران، خیابان انقلاب، خیابان فخررازی، مجتمع ناشران فخررازی، انتشارات مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس
۳. خرمشهر، چاپ مسجد جامع، بازار شهید محمد جهان آرا، شماره ۲۷

۳/۳

سرشناسه: درودیان، محمد / مصاحبه‌گر، گردآورنده
عنوان و نام پدیدآور: نقبی بر دوسه یادآوردهای جنگ: گفتگو با فرماندهان
و مسئولان جنگ / محمد درودیان؛ به کوشش گروه مطالعات و جغرافیای نظامی؛
مشخصات نشر: تهران: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، مرکز اسناد و تحقیقات
دفاع مقدس، ۱۴۰۱

مشخصات ظاهری: ۵۲۰ ص.؛ عکس؛ ۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۶۳۱۵-۷۶-۱

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه.

عنوان دیگر: گفتگو با فرماندهان و مسئولان جنگ.

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- مصاحبه‌ها

موضوع: Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Interviews

موضوع: جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- خاطرات

موضوع: Iran-Iraq War, 1980-1988 -- Personal narratives

موضوع: سرداران -- ایران -- مصاحبه‌ها

موضوع: Generals -- Iran -- Interviews

شناسه افزوده: رشید، غلامعلی

شناسه افزوده: سپاه پاسداران انقلاب اسلامی. مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس

شناسه افزوده: Islamic Revolution Iranian Revolutionary Guards

Holly Defense Research and Documentation Center

رده بندی کنگره: DSR۱۶۲۸

رده بندی دیویی: ۹۵۵/۰۸۴۳۰۹۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۷۷۶۴۴۰

پیشگفتار.....	۷
مقدمه.....	۹

فصل اول: گفت وگو با فرماندهان سپاه

بخش اول: گفت وگو با سردار سرلشکر پاسدار دکتر محسن رضایی.....	۲۱
بخش دوم: گفت وگو با امیر دریابان علی شمشانی.....	۴۵
بخش سوم: گفت وگو با سردار سرتیپ پاسدار محسن رفیق دوست.....	۶۱
بخش چهارم: گفت وگو با سردار سرلشکر پاسدار دکتر غلامعلی رشید.....	۹۱
بخش پنجم: سردار سرلشکر پاسدار محمدعلی (عزیز) جعفری.....	۱۳۱
بخش ششم: گفت وگو با سردار سرتیپ پاسدار دکتر حسین علایی.....	۱۴۷
بخش هفتم: گفت وگو با سردار سرتیپ پاسدار محمدجعفر اسدی.....	۱۷۱
بخش هشتم: گفت وگو با سردار سرتیپ پاسدار دکتر محمدجعفری.....	۱۸۹
بخش نهم: گفت وگو با سردار سرتیپ پاسدار احمد غلامپور.....	۲۱۳
بخش دهم: گفت وگو با سردار سرلشکر پاسدار دکتر مصطفی ایزدی.....	۲۳۱
بخش یازدهم: گفت وگو با سردار سرتیپ پاسدار دکتر عبدالمحمد رئوفی.....	۲۴۹

فصل دوم؛ گفت‌وگو با فرماندهان ارتش

۲۷۵	بخش اول؛ گفت‌وگو با امیر سرلشکر حسین حسینی سعدی
۲۹۳	بخش دوم؛ گفت‌وگو با امیر سرتیپ کریم قوامی
۳۰۷	بخش سوم؛ گفت‌وگو با امیر سرتیپ دوم عبدالحسین مفید
۳۲۳	بخش چهارم؛ گفت‌وگو با امیر سرتیپ دوم مسعود بختیاری
۳۵۱	بخش پنجم؛ گفت‌وگو با امیر دریادار دکتر حبیب‌الله سیاری
۳۶۵	بخش ششم؛ گفت‌وگو با امیر سرتیپ دوم نصرت‌الله معین وزیری
۴۰۳	بخش هفتم؛ گفت‌وگو با امیر سرتیپ دوم سیدتراب ذاکری

فصل سوم؛ گفت‌وگو با شخصیت‌های غیرنظامی

۴۱۷	بخش اول؛ مهندس اکبر ترکان
۴۳۷	بخش دوم؛ دکتر مسعود روغنی زنجانی
۴۵۳	بخش سوم؛ دکتر محمد جواد ظریف
۴۷۷	بخش چهارم؛ دکتر عباس ملکی
۴۹۳	بخش پنجم؛ دکتر علی خرم
۵۱۱	بخش ششم؛ دکتر سیدکاظم سجادی‌پور

پیشگفتار

یکی از مهم‌ترین وقایع چند دهه اخیر تاریخ معاصر ایران وقوع جنگ تحمیلی عراق علیه ایران است. دوران جنگ تحمیلی به واسطه مقاومت و جان افشانی‌های مردم این سرزمین در برابر تجاوز دشمن خارجی به خاک آنها و تبلور ارزش‌های ملی، میهنی و دینی ایرانی به عنوان دفاع مقدس در آلمان تاریخی ایرانیان ثبت گردید. دفاع مقدس بخش مهمی از هویت ملی مردم ایران به شمار می‌رود که مهم‌ترین ابزار برای تبیین، حفظ و انتقال آن به عنوانی میراثی ماندگار به نسل‌های بعد استفاده از ابزار تاریخ به مثابه بازگویی و بازنویسی این رویداد خاص است. نکته‌ای که همیشه رهبر انقلاب اسلامی در بیاناتشان در مکان‌ها و زمان‌های مختلف بر آن تأکید کرده‌اند. از منظر ایشان «هشت سال دفاع مقدس گنجی بی‌پایان است که می‌تواند تاریخ کشور را تغذیه کند. از همین‌رو لازم است به صورت جدی در زمینه ثبت روایت‌ها و خاطرات مربوط به جنگ تحمیلی اقدام شود. جنگ را باید افرادی روایت کنند که خودشان در جنگ بوده‌اند؛ اگر آنها جنگ را روایت نکنند، دشمنان جنگ را روایت خواهند کرد آن‌طور که مطلوب آنهاست و طبق میل خودشان می‌سازند.» در همین راستا مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس به عنوان متولی

اصلی تاریخ‌نگاری جنگ تحمیلی از ابتدای تأسیس تا زمان حال بر آن بوده است تا این رویداد و واقعه را با تکیه بر اسناد و منابع مکتوب و بهره‌گیری از دانش، تجربه و مشاهدات نقش‌آفرینان، شاهدان و مطلعان آن از زوایا و ابعاد مختلف در قالب تاریخ‌نگاری‌های توصیفی و تبیینی روایت کند.

کتاب پیش رو یعنی «نقبی بر درس‌ها و دستاوردهای جنگ» به عنوان یکی از این تاریخ‌نگاری‌ها به شمار می‌رود که با محور قراردادن فرماندهان و مسئولان نظامی و کشوری در دوران دفاع مقدس یک مسئله اساسی یعنی نسبت میان تجربه جنگ با عراق و چگونگی استفاده از گذشته برای پاسخ به نیازهای حال و آینده را مورد پرسش و نقد و بررسی قرار داده است. پرسش‌هایی که ناظر به سه مؤلفه اصلی و اساسی یعنی چگونگی شکل‌گیری، چرایی روی دادن و در نهایت تبیین نتایج این واقعه بوده است. تدوین و نگارش این کار را جناب آقای محمد درودیان به عنوان یکی از حاضران و شاهدان در جنگ تحمیلی که هم تجربه حضور در کنار بسیاری از فرماندهان و مسئولان وقت را داشته و هم در عرصه تاریخ‌نگاری توصیفی و تبیینی این رویداد آثار زبانی به نگارش درآورده بر عهده داشته است. ایشان در پژوهش پیش‌رو تلاش کرده است تا برخی موضوعات اساسی جنگ را در چهارچوب پرسش‌های نظامی- عملیاتی و سیاسی- راهبردی از فرماندهان سپاه، ارتش و شخصیت‌های غیرنظامی کشور در آن برهه زمانی مورد بحث و بررسی قرار دهد. این اثر به کوشش گروه مطالعات و جغرافیای نظامی مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس و توسط آقای محمد درودیان در یک مقدمه و سه فصل تدوین و نگارش یافته است. مقدمه به طرح مسئله، مفاهیم و روش‌شناسی کار اشاره کرده و سه فصل کتاب نیز به ترتیب گفت و گو با فرماندهان سپاه، گفت و گو با فرماندهان ارتش و گفت و گو با شخصیت‌های غیرنظامی را شامل می‌شود.

مرکز اسناد و تحقیقات

دفاع مقدس